

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları

Bilgi Notları

Nisan 2024

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Nisan ayında Daire ve Büyük Daire formasyonunda esasa ilişkin 25 karar verdi. Mahkeme, bu kararların 19'unu yüksek ve orta öneme sahip karar olarak tasnif etti. Evrensel Haklar İçin Hukukçular Derneği olarak bu 19 karar hakkında Türkçe bilgi notları hazırladık.

Verein Klimaseniorinnen Schweiz vd. /İsviçre [BD]

Başvuru No: 53600/20

Karar Tarihi:09/04/2024

Md.8- Özel ve Aile Hayatına Saygı Hakkı - İhlal

Md.6- Adil Yargılanma Hakkı – İhlal

Başvurucular küresel ısınmanın yaşam koşullarında ve sağlıklarında olumsuz etkilere sebep olduğunu iddia eden dört kadın ile 2000'i aşkın üyelerinin çoğu 70 yaşının üzerindeki kadınlardan oluşan bir dernektir. Başvurucular, İsviçre makamlarının küresel ısınmanın etkilerini hafifletmeye yönelik gerekli önlemleri almamaları ve konuya ilişkin iddialarını değerlendirmemeleri nedeniyle yaşam hakkı, özel ve aile hayatına saygı hakkı ve adil yargılanma haklarının ihlal edildiğini iddia etmişlerdir. AİHM, mağdur statüsü için uygulanması gereken eşiğin dört kadın başvuru bakımından aşılmadığını belirterek yalnız başvuru derneğin başvurusunu kabul edilebilir bulmuştur. Mahkeme, öncelikle küresel ısınmanın insanların yaşam, sağlık ve esenliklerinde yaratabileceği ciddi yan etkilerden etkin olarak korunma hakkının AİHS'nin 8. maddesi kapsamında olduğunu vurgulamıştır. Mahkeme, İsviçre'nin iklim değişikliği mevzuatında ulusal sera gazı emisyonu (SGE) kısıtlamalarına dair rakamsal bir sınır koyulması gibi alanlarda kritik boşluklar bulunduğunu, bu bağlamda devletin pozitif yükümlülüğünü yerine getirmediğini değerlendirmiştir. AİHM, ayrıca İsviçre devletinin daha önce ilan ettiği SGE hedeflerini aştığını gözlemlemiş, her ne kadar devletlerin yasama ve yürütme konularında geniş takdir marjları olsa da yetkili makamların başvuru konusu olayla ilgili mevzuatı tasarlama, geliştirme ve uygulama konusunda zamanında ve amaca uygun davranmadıklarını tespit etmiştir. Bunun yanı sıra Mahkeme, başvuru derneğin ulusal hukuka göre İsviçre mahkemeleri nezdinde sunulan ciddi bilimsel delillere dayanmış olmasına rağmen iklim değişikliklerinin hafifletilmesine yönelik etkin önlem alınmadığına dair iddialarının değerlendirilmemesinin başvuranın adil yargılanma hakkını ihlal ettiğine karar vermiştir.

Gürcistan/Rusya (IV)

Başvuru No: 39611/18

Karar Tarihi:09/04/2024

Md.2 - Yaşam Hakkı - İhlal

Md.3 -İşkence ve Kötü Muamele Yasağı - İhlal

Md.5 - Özgürlük ve Güvenlik Hakkı - İhlal

Md.8 - Özel ve Aile Hayatına Saygı Hakkı - İhlal

P1/Md.1 - Mülkiyet Hakkı - İhlal

P1/Md.2 - Eğitim Hakkı - İhlal

P4/Md.2 - Serbest Dolaşım Hakkı - İhlal

Ağustos 2008'de Rus silahlı birlikleri Gürcistan sınırlarına dahil iki bölge olan Abhazya ile Güney Osetya'yı işgal etmiştir. Bu iki bölge şu anda Rusya tarafından bağımsız ülkeler olarak tanınmakta ve fiili olarak Gürcistan Hükümetinin kontrolünün dışındadır. Sınır geçişleri 2009'dan itibaren aşama aşama fiziki engeller ve diğer önlemlerle durdurulmuştur. "Sınır oluşturma" olarak adlandırılan bu süreç: çit çekme, dikenli tel döşeme, gözetleme kulesi dikme, uyarı işareti koyma ve gözetleme ekipmanı kurma, Rusya sınır kuvvetleri tarafından devriye görevlendirilmesi, sınır geçişlerinde belge taşınması, "resmi" sınır kapılarını kullanmalarının şart koşulması ve fiili kurallara uymayanların gözaltına alınması gibi hususları içermektedir. Buna rağmen sınır olarak kabul edilen ve çoğu işaretsiz bulunan yerlerden düzensiz geçişler olduğu gözlemlenmektedir. Gürcistan ile uluslararası topluluğun çoğunluğu "sınır oluşturma" sürecinin hukuka aykırı olduğunu kabul etmektedir. Başvuruyla Gürcistan, açıklanan fiili sınırı geçmeye çalışan veya yakın yerlerde yaşayan etnik Gürcülerin Rus yetkilileri tarafından tutuklanmaları, saldırıya uğramaları, öldürülmeleri, bu insanların taşınmazlarına ulaşmalarının engellenmesi, Gürcüce eğitim almalarının kısıtlanmasından, Rusya'nın AİHS bağlamındaki ihlal iddialarına ilişkin soruşturma yürütmemesinden şikayetçi olmuştur.

AİHM, çok sayıdaki vakanın birbiriyle bağlantılı ve sistematik olduğunu, ileri sürülen vakalarda etkili soruşturma yapılmamış olması ve ilgili tüm kişilere uygulanmış olması karşısında insan hakları ihlallerinin idari uygulama haline geldiğini, Sözleşme'ye aykırılığın eylemli olarak tekrarlandığını ve bunlara resmi olarak tolerans gösterildiğini saptamıştır. Mahkeme, yaşam hakkı ile işkence yasağı ihlallerine ilişkin iddialar konusunda, AİHM sunulan 109 mağduriyet iddiasının en az 70'inin bu kapsamda incelenebileceğine, öldürücü nitelikte kuvvet kullanımı, olağan dışı sayıda yaşam kaybı, kötü muamele ve aşağılayıcı gözaltı vakalarının Avrupa Konseyi ve BM raporlarında da yer aldığına dikkat

çekmiştir. Kararda özgürlük ve güvenlik hakkı ihlallerine ilişkin iddiaların 2.800'ünün yasa dışı sınır ihlali kapsamında olduğunu gözlemlenmiş, Abhazyaya ve Güney Osetya yetkilerinin yasal gözetilme yetkisinin olmadığını tekrarlanmıştır. Benzer sebeplerle bu yetkililerin uyguladığı kısıtlamaların serbest dolaşım özgürlüğünün, konuta saygı hakkının ve mülkiyet hakkının ihlali anlamına geldiğine hükmedilmiştir. AİHM, son olarak, söz konusu bölgelerde tedricen Gürcüce eğitimden Rusça eğitime geçilmesi ve öğrencilerin "sınır" geçişlerinde yaşadıkları zorluklar karşısında eğitim hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir.

Aydın Sefa Akay /Türkiye

Başvuru No: 59/17

Karar Tarihi:23/04/2024

Md.5- Özgürlük ve Güvenlik Hakkı - İhlal

Md.8- Özel ve Aile Hayatına Saygı Hakkı - İhlal

Başvuru, BM Uluslararası Ceza Mahkemeleri Rezidüel Mekanizması'nda (IRMCT) yargıç olarak görev yapmakta olan diplomatik dokunulmazlığa sahip başvurucu hakkında uygulanan gözetilme ve tutuklamanın özgürlük ve güvenlik hakkını, ev araması ve el koymanın da özel ve aile hayatına saygı hakkını ihlal ettiği iddiasına ilişkindir. Yerel mahkemeler tarafından başvurusunun dokunulmazlığının BM hakimliği göreviyle sınırlı olduğu, başvurusunun görevi dışındaki eylemlerine ilişkin olarak Türkiye'nin yargı yetkisi bulunduğu gerekçesiyle yürütülen yargılama sonunda başvurucu hakkında FETÖ/PDY terör örgütüne üye olma suçundan verilen 7 yıl 6 ay hapis cezası kesinleşmiştir. AİHM, adaleti güvence altına alan hakimlerin özel rollerini ve yürütmeden bağımsızlık ilkesinin uluslararası hakimler için de geçerli olduğunu vurgulamış, yerel mahkemelerin başvurusunun diplomatik dokunulmazlık iddiasının tutuklanmasından ancak yaklaşık 8,5 ay sonra incelediğini, böylesi bir gecikmenin diplomatik dokunulmazlığı etkisiz hale getirdiğini, yerel mahkemelerin diplomatik dokunulmazlığına ilişkin yorumlarının öngörülebilir olmadığını ve dokunulmazlığın yargıç olarak görev yaptığı süre boyunca herhangi bir tutuklama veya gözetilme işlemine tabi tutulmamayı kapsadığını saptamış, özgürlük ve güvenlik hakkının ihlal edildiğini tespit etmiştir. Mahkeme, Türkiye'deki evinde uzaktan çalışan başvurusunun diplomatik dokunulmazlığı dolayısıyla ofisine sağlanan yüksek korumanın başvurusunun evini de kapsadığına, yasal dayanaktan yoksun ev araması ve el koyma tedbirleri dolayısıyla Sözleşmenin 8. maddesinin ihlal edildiğine karar vermiştir.

Sacharuk /Litvanya

Başvuru No: 39300/18

Karar Tarihi:23/04/2024

Md.6 - Adil Yargılanma Hakkı - İhlal

Md.7 - Kanunsuz Ceza Olmaz - İhlal Değil

Başvurucu Litvanya'da görev yapmış bir milletvekilidir. Mecliste o anda mevcut olmayan bir vekil yerine onun kimliği kullanılarak oy verildiği saptanmış, Anayasa Mahkemesi tarafından başvuruçunun milletvekili yeminini çiğnemek suretiyle Anayasa'yı ihlal ettiğine hükmedilmiş ancak başvuruçunun vekillik statüsü kaldırılmamıştır. Başvurucu hakkında görev süresinin sona ermesini müteakiben yürütülen ceza yargılamasında görevi suistimal ettiği ve resmi belgede sahtecilik yaptığı gerekçesiyle 1882 EUR para cezası kararı verilmiştir. Başvurucu aynı koalisyondaki partilerin vekillerinin başka vekil yerine oy kullanabilmesinin yazısız bir kural haline gelecek kadar yaygın bir eylem olduğu, eyleminin cezalandırılmasını gerektirecek yazılı bir kural olmadığını, bu nedenle kanunsuz ceza olmaz ilkesinin ihlal edildiğini, ceza kararının yargısal denetimini yapan heyette bulunan bir hakimin önceki karara imza atmış olmasının ise adil yargılanma hakkını ihlal ettiğini iddia etmiştir. AİHM, temyiz mahkemesindeki ikinci yargılamada ileri sürülen hususlara yeni hususların eklenmemiş olması ve ilk karardakine benzer gerekçelere dayanılması karşısında reddi istenen hakimin dava hakkında önyargılı olabileceği iddiasını yerinde bularak başvuruçunun adil yargılanma hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir. Mahkeme, başvuruçunun gerçekleştirdiği eylemin ceza hukuku anlamında soruşturmaya konu olabilecek bir ihlal niteliği taşıdığını ve ceza yargılamasında herhangi bir keyfiliğe rastlanmadığını tespit ederek kanunsuz ceza olmaz ilkesinin ihlal edilmediğine karar vermiştir.

Zăicescu ve Fălticineanu /Romanya

Başvuru No: 42917/16

Karar Tarihi:23/04/2024

Md.8 - Özel Ve Aile Hayatına Saygı Hakkı - İhlal

Md.14 Ayrımcılık Yasağı - İhlal

Başvurucular, Yahudi Soykırımından sağ kurtulan iki Yahudidir. G.P. ve R.D. ise İkinci Dünya Savaşı'nda işledikleri savaş suçları nedeniyle ceza almış Romanya ordusunda yüksek rütbeli iki askerdir. G.P. ve R.D, mahpuslara kötü muamele, 1941 Iaşi pogromunun düzenlenmesi, Yahudilerin sınırdışı edilmesi eylemlerinden, daha sonra R.D toplama kampları kurmak ve çok sayıda Yahudiyi

getto ve toplama kamplarına yerleştirme eylemlerinden 1957 yılında yapılan yargılamada mahkum edilmişlerdir. 1998 ve 1999 yılında Başsavcılık tarafından olağanüstü temyiz başvurusunda bulunulmuş ve ilgili askerler hakkında verilen mahkumiyet kararları bozulmuş, yargılama yenilenmiş, G.P ve R.D beraat etmişlerdir. Bu karar hiçbir zaman basına açıklanmamış, gizli arşivlerde saklanmış ve kamuoyunun karardan haberi olmamıştır. Başvuranlar 2016 yılında Holokost ile ilgili bir konferansta bu kararlardan haberdar olmuşlardır. AİHM, beraat kararlarının başvuranların Romanya'daki Yahudiler ve Holokost'tan kurtulanlar olarak kimlik ve öz-değer duyguları üzerinde, "ciddiyet eşiğine" ulaşan bir duygusal acıya neden olacak yeterli etkiye sahip olduğunu kabul etmiştir. Mahkeme, beraat kararlarının hiçbir zaman resmi olarak kamuoyunun dikkatine sunulmadığını, başvuranların bu kararları yıllar sonra tesadüfen öğrendiklerini, kararların başvuranlarda haklı olarak aşığılanma duygusu uyandırabileceğini ve psikolojik travmaya neden olabileceğini tespit etmiştir. AİHM, Holokost ile bağlantılı suçlara ilişkin verilen mahkumiyet kararlarının yeni deliller olmaksızın tarihsel olaylar yeniden yorumlanarak ve Devlet yetkililerinin Holokost'taki sorumluluğu inkar edilerek revize edilmesinin başvuranların ayrımcılık yasağı ile birlikte ele alındığında özel ve aile hayatına saygı haklarını ihlal ettiğini tespit etmiştir.

M.B. /Hollanda

Başvuru No: 71008/16

Karar Tarihi:23/04/2024

Md. 5 - Özgürlük ve Güvenlik Hakkı - İhlal

Başvurucu, 2013 yılında Suriye'den ayrılarak Türkiye üzerinden Hollanda'ya varmış, sığınma başvurusunda bulunarak bir kabul merkezine yerleştirilmiştir. Aynı kabul merkezinde bulunan iki kişinin ihbarı üzerine "Suriye'de iken terör örgütüne üye olma" suçlamasıyla yargılanmış ve 10 ay hapis cezası almış, cezası infaz edildikten sonra da cezaevinden tahliye edilmiştir. Başvurucu, tahliyesinden sonra sığınma başvuru süreci devam ederken bu kez idari gözetim altına alınmıştır. Başvuru idari gözetim kapsamında tutulma kararının keyfilğine ilişkindir. AİHM, başvuranın ülkeye ilk giriş yaptığında ve sığınma başvurusunda bulunduğunda idari gözetim altında özgürlüğünün kısıtlanmadığını, başvuranın sığınma talebinin incelenmesini sağlamak için bunun gerekli görülmediğini ve yargılama öncesinde tutulması için herhangi bir adım atılmadığını dikkate alarak, ülkeye düzensiz girişini önleme amacı ile tutulması arasında yeterince yakın bir bağlantı olmadığını tespit etmiş, başvuranın tutulmasının keyfi olduğuna, özgürlük ve güvenlik hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir.

Sherov vd. /Polonya

Başvuru No: 54029/17, 54117/17

Karar Tarihi: 04/04/2024

Md.3 - İşkence ve Kötü Muamele Yasağı- İhlal

Md.3 ve P4/Md.4 - Yabancıların Toplu Olarak Sınırdışı Edilme Yasağı - İhlal

Md.3 ve P4/Md.4 ile bağlantılı olarak Md.13 - Etkili Başvuru Hakkı - İhlal

Başvurucular; Tacikistan'da siyasi zulme uğradıkları iddiasıyla geri gönderilmeleri tehlikesi bulunan Ukrayna'nın Polonya sınırında birçok kez uluslararası koruma başvurusunda bulunmuşlardır. Başvurucuların uluslararası koruma talepleri her seferinde reddedilmiş, başvuranlar Ukrayna'ya iade edilmişlerdir. AİHM, başvuranların Tacikistan'a sınır dışı edilme riski altında olup olmadıkları, uluslararası koruma başvurusunda bulunup bulunamayacakları, zincirleme geri gönderilmeye maruz kalıp kalmayacakları konusunda herhangi bir uluslararası koruma başvurusu incelemesi yapılmamasının usul bakımından işkence ve kötü muamele yasağını ihlal ettiğine karar vermiştir. Mahkeme, bireysel durumlarından bağımsız şekilde başvuranların Polonya'nın doğu sınır kontrol noktalarına gelen diğerleri gibi uluslararası koruma başvurularının alınmadığını, bunun yabancıların toplu olarak sınır dışı edilmesi yasağını ihlal ettiğini tespit etmiştir. AİHM, başvuranların Polonya'ya girişlerini reddeden kararların itiraz haklarına rağmen derhal uygulanmasının, işkence ve kötü muamele yasağı ile toplu sınırdışı yasağı bakımından etkili başvuru haklarını da ihlal ettiğini saptamıştır.

E.L. /Litvanya

Başvuru No: 12471/20

Karar Tarihi:09/04/2024

Md. 3 - İşkence ve Kötü Muamele Yasağı - İhlal

Başvurana, biyolojik ebeveynlerinin ebeveynlik hakları mahkemeler tarafından kısıtladığı için 2013 yılında bir vasi atanmıştır. Başvuru, başvuranın 2008-2013 yılları arasında bir çocuk yurdunda kaldığı sırada kendisinden yaşça büyük üç erkek çocuk tarafından cinsel istismara uğradığı iddiasının yetkili makamlar tarafından etkili bir şekilde soruşturulmadığına ilişkindir. Soruşturma sürecinde tanıklar dinlenmiş, telefon dinlemesi yapılmış ancak başvuranın kapsamlı adli psikiyatrik ve psikolojik muayeneleri yapılmamıştır. AİHM, bir psikolog raporunda cinsel şiddetin gerçekleşmiş olabileceği sonucuna varılmasına rağmen adli makamların psikiyatrik ve psikolojik muayenenin neden gerekli olmadığını açıklamakta yetersiz kaldığını tespit etmiştir. Mahkeme, bizzat savcının telefon

dinlemelerine ilişkin olarak şüpheli dört kişinin daha sık görüşmeye başladıklarını ortaya çıkardığını, bunun muhtemelen olayların anlatımlarını koordine etmek için olduğunu ancak yetkililerin başvuranın kötü muamele iddiasını etkili bir şekilde soruşturmadığını tespit etmiştir. Mahkeme, AİHS'in 3. maddesi kapsamında işkence ve kötü muamele yasağının etkili soruşturma yükümlülüğü bakımından ihlal edildiğine karar vermiştir.

Matthews ve Johnson /Romanya

Başvuru No: 19124/21, 20085/21

Karar Tarihi:09/04/2024

Md.5 - Özgürlük ve Güvenlik Hakkı - İhlal Değil

Başvuru, motorsiklet çetesi üyesi başvurucuların uyuşturucu, kara para aklama ve bir dizi başka suç iddiası nedeniyle yargılanmak üzere ABD'ye gönderilme amacıyla tutulmalarına ilişkindir. Başvuranlar, ABD'ye iade edilmelerinin kendilerini koşullu salıverme olmaksızın müebbet hapis cezasına çarptırılma riskiyle karşı karşıya bırakacağını iddia etmişler, iade edilmeyi beklerken tutuklanmalarının yasal olmadığından, özgürlük ve güvenlik hakları ile işkence ve kötü muamele yasağının ihlal edildiğinden şikayetçi olmuşlardır. Mahkeme, başvuranların ABD'ye iade edilmeleri halinde koşullu salıverme olmaksızın müebbet hapis cezasına çarptırılmalarının gerçek bir risk olduğuna dair delil bulunmadığını, başvuranlar hakkındaki suçlamalarının esas olarak uyuşturucu kaçakçılığı ile ilgili olduğuna ve ilgili suçlar dolayısıyla oransal olarak müebbet hapis cezası verilen vakaların azlığına atıfta bulunmuş, 3. madde kapsamındaki şikayetleri açıkça dayanaktan yoksun bulmuştur. Mahkeme, tutukluluk süresinin aşırı uzun olmadığı, usuli güvencelerin yerine getirilmesinde yetkililerce gerekli özenin gösterildiğı, tutukluluk sürecinde herhangi bir keyfilik bulunmadığı, tutukluluğunun hukuka uygunluğunun bir mahkeme tarafından etkili şekilde incelendiğı gerekçesiyle özgürlük ve güvenlik hakkının da ihlal edilmediğine karar vermiştir.

Zöldi /Macaristan

Başvuru No: 49049/18

Karar Tarihi:04/04/2024

Md.10 - İfade Özgürlüğü - İhlal

Başvuru, bir araştırmacı gazetecinin Macaristan Merkez Bankası tarafından oluşturulan iki vakfın finansmanına dair bilgi edinme başvurusuna ilişkindir. Macaristan Merkez Bankasının kurduğı altı vakfın hazine borçlarının

özelleştirilmesi amacı taşıdığı haberi üzerine, başvuruçunun bu vakıflardan iki tanesinin hibe verdiği kişilerin isimleri ile hibe miktarı hakkında bilgi edinme başvurusu ilgili kurumlarca reddedilmiştir. AİHM, bir gazeteci olan başvuranın vergi mükelleflerinin parasının harcanmasında şeffaflığa ve kamusal tartışmaya katkıda bulunma amacı taşıyan talebinin mevzuatta konuya ilişkin bir hüküm bulunmaması nedeniyle reddedildiğini, başvuranın ifade özgürlüğü kapsamında bilgi alma özgürlüğü ile kimliği açıklanacak kişilerin kişilik hakları ve verilerinin korunması arasında herhangi bir dengeleme faaliyeti yapılmadığını, müdahalenin orantılılığını sağlamak amacıyla söz konusu çatışan menfaatler arasında adil bir denge kurulmayarak Sözleşmenin 10. maddesinde güvence altına alınan bilgi alma ve verme özgürlüğünün ihlal edildiğini tespit etmiştir.

Lazăr /Romanya

Başvuru No: 20183/21

Karar Tarihi:09/04/2024

Md.5 - Özgürlük ve Güvenlik Hakkı - İhlal Değil

Başvuruya konu olaylar Matthews ve Johnson/Romanya kararına konu olayların aynıdır. Başvuru, aynı motorsiklet çetesine üye olan başvuruçunun uyuşturucu, kara para aklama ve bir dizi başka suç iddiası nedeniyle yargılanmak üzere ABD'ye gönderilme amacıyla tutulmasına ilişkindir. Başvuran, ABD'ye iade edilmesinin kendisini koşullu salıverme olmaksızın müebbet hapis cezasına çarptırılma riskiyle karşı karşıya bırakacağını iddia etmiş, iade edilmeyi beklerken tutuklanmasının yasal olmadığından, özgürlük ve güvenlik hakları ile işkence ve kötü muamele yasağının ihlal edildiğinden şikayetçi olmuştur. Mahkeme, başvuranın ABD'ye iade edilmesi halinde koşullu salıverme olmaksızın müebbet hapis cezasına çarptırılmasının gerçek bir risk olduğuna dair delil bulunmadığını, başvuran hakkındaki suçlamalarının esas olarak uyuşturucu kaçakçılığı ile ilgili olduğuna ve ilgili suçlar dolayısıyla oransal olarak müebbet hapis cezası verilen vakaların azlığına atıfta bulunmuş, 3. madde kapsamındaki şikayeti açıkça dayanaktan yoksun bulmuştur. Mahkeme, tutukluluk süresinin aşırı uzun olmadığı, usuli güvencelerin yerine getirilmesinde yetkililerce gerekli özenin gösterildiği, tutukluluk sürecinde herhangi bir keyfilik bulunmadığı, tutukluluğunun hukuka uygunluğunun bir mahkeme tarafından etkili şekilde incelendiği gerekçesiyle özgürlük ve güvenlik hakkının da ihlal edilmediğine karar vermiştir.

Karter /Ukrayna

Başvuru No: 18179/17

Karar Tarihi:11/04/2024

Md.3 ve Md.14 : İşkence ve Kötü Muamele Yasağı ile Ayrımcılık Yasağı - İhlal

Eşcinsel başvuru 2015 ve 2016 yıllarında gerçekleşen iki ayrı saldırıda homofobik hakaretlere maruz kalmış ve darp sonucu yaralanmış, ilk olayda yanında bulunan arkadaşının telefonu ve tableti çalınmış, ikinci olayda ise yanındaki arkadaşı da kendisi gibi darp edilmiştir. Başvuru, başvuranın cinsel yönelimi nedeniyle maruz kaldığı sözlü ve fiziksel saldırılara ilişkin etkili bir soruşturma yürütülmediği, işkence ve kötü muamele yasağı ile ayrımcılık yasağının ihlal edildiği iddiası hakkındadır. Mahkeme, yetkililerin olay yerindeki tanık ifadelerini almakta geciktiğini, çalınan eşyalar için arama yapmadığını, başvuranların nefret suçu iddialarını soruşturmak için herhangi bir adım atmadığını tespit etmiştir. AİHM, saldırının başlangıçta gasp olarak sınıflandırılmasının soruşturmanın niteliğini çalınan mallarla sınırladığını, başvuranın istikrarlı beyanlarına rağmen ayrımcı önyargılar ile suç işlemiş olması muhtemel kişilere yönelik herhangi bir araştırma yapılmadığını, nefret suçuna yönelik etkili soruşturma yükümlülüğü bakımından her iki olayda da işkence ve kötü muamele yasağı ile ayrımcılık yasağının ihlal edildiğini tespit etmiştir.

Borislav Tonchev /Bulgaristan

Başvuru No: 40519/15

Karar Tarihi:16/04/2024

Md.8- Özel ve Aile Hayatına Saygı Hakkı -İhlal

Başvuran, geçmiş bir tarihte alkollü araç kullanırken yakalandığı ve idari para cezasına çarptırıldığı tespit edildiği için cezaevi gardiyanlığı görevinden alınmıştır. Başvuru, başvuranın bu tür idari cezalara ilişkin verilerinin süresiz olarak saklanması ve ifşa edilmesinin özel ve aile hayatına saygı hakkının ihlali olduğu iddiasına ilişkindir. Mahkeme, başvuranın idari cezasına ilişkin verilerin 5 yıllık sürenin üzerinde tutulmaya devam edilmesinin öngörülebilir yasal bir dayanağının olmadığını, bu nedenle Sözleşme'nin 8. maddesi bakımından "hukuka uygun" kabul edilemeyeceğini tespit etmiş, başvuranın özel ve aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir. AİHM, ayrıca başvuranın vekalet ücreti ve çeviri giderlerinin ödenmesi talebini de kısmen kabul etmiştir.

Guðmundur Gunnarsson ve Magnús Davíð Norðdahl /İzlanda

Başvuru No:24159/22

Karar Tarihi:16/04/2024

P1/Md.3- Serbest Seçim Hakkı ile Md.13 Etkili Başvuru Hakkı- İhlal

Başvuru, seçilemeyen başvurucuların 2021 İzlanda meclisi (*Althingi*) seçimlerinde Kuzeybatı seçim bölgesinde oyların yeniden sayımındaki usulsüzlük iddialarına ilişkindir. Meclisteki 63 koltuktan 54'ü doğrudan parti listelerine ait olup geri kalan dokuz "dengeleme koltuğu" da ulusal oyların en az %5'ini alan partiler arasında dağıtılmaktadır. Başvuranlar usulsüzlükler dolayısıyla serbest seçim hakkı ile etkili başvuru haklarının iddia edildiğinden yakınmışlardır. Mahkeme, başvuranlar ile hükümet arasında Kuzeybatı seçim bölgesinde yapılan yeniden sayımda bazı usulsüzlükler olduğu iddiası konusunda bir anlaşmazlık bulunmadığını, komitelerde ve genel kurulda başvuranların şikayetleri hakkında karar veren meclis üyelerinin olası çıkar çatışmalarını ele alan hiçbir kural bulunmadığını, oy kullanan bazı üyelerin oylamanın sonucundan doğrudan etkilendiklerini kaydetmiştir. AİHM, tarafsızlığa ilişkin yeterli güvencelerin bulunmaması ve meclisin neredeyse sınırsız takdir yetkisine sahip olmasının Sözleşmeye Ek 1 No'lu Protokol'ün 3. maddesi ile korunan serbest seçim hakkını ihlal ettiğine, bu hak ile bağlantılı şekilde iç hukukta tanımlanan ilgili komite ve meclisin etkili bir iç hukuk yolu sağlamadığına ve Sözleşmenin 13. maddesinin de ihlal edildiğine karar vermiştir.

Huci /Romanya

Başvuru No: 55009/20

Karar Tarihi:16/04/2024

Md.2- Yaşam Hakkı -İhlal Değil

Başvuranlar sertifika alma prosedürü kapsamında bir uçağın test uçuşu sırasında düşmesi sonucu hayatını kaybeden V.H.'nin dul eşi ve oğludur. Başvuranlar, yerel makamların ölümcül kazaya ilişkin ceza soruşturmasını yürütme biçiminin ve sekiz yıldan uzun bir süre boyunca neticelendirilmemesinin adil yargılanma haklarının ihlali olduğunu ileri sürmüşlerdir. Mahkeme, başvurunun yalnız yaşam hakkı kapsamında incelenmesi gerektiğine karar vermiş, soruşturmanın yüzeysel veya keyfi olmadığını, kazanın koşullarının ve ilgili kişilerin sorumluluğunu belirlendiğini tespit etmiştir. Mahkeme, başvuranların yetkililerin veya diğer kişilerin sorumluluklarının hukuk davalarında tespit etmeye çalışmak istemeleri halinde taleplerinin zamanaşımına uğrayacağını veya mutlaka başarısız olacaklarının gözlemlenemeyeceğini tespit ederek yaşam hakkının ihlal edilmediğine karar vermiştir.

Allouche /Fransa

Başvuru No: 81249/17

Karar Tarihi:11/04/2024

Md.8 ve Md.14- Özel ve Aile Hayatına Saygı Hakkı ile Ayrımcılık Yasağı-İhlal

Başvuru e-posta yoluyla antisemitik hakaret ve tehditlere maruz kalan başvuru sahibinin şikâyeti üzerine yürütülen yargılamada yetkililer tarafından saldırının antisemitik yönünün dikkate alınmaması ve antisemitik şiddet eylemleri, tehditler ve hakaretlere karşı etkili bir koruma sağlamamış olmasıyla ilgilidir. Mahkeme, kararda ulusal makamların ayrımcı eylemlere karşı koruma sağlamak için uygun bir yasal çerçeve oluşturma ve söz konusu eylemlerde ırkçı veya daha geniş anlamda ayrımcı bir saik olup olmadığını tespit etmek için tüm makul adımları atma görevi olduğunu yinelemiştir. AİHM, suç eylemlerinin bir kişinin fiziksel veya zihinsel bütünlüğüne yönelik olduğu durumlarda, yalnızca etkili ceza hukuku mekanizmalarının yeterli korumayı sağlayarak caydırıcı olabileceğini, ayrımcı saiklerle, özellikle de ırkçı saiklerle işlendiği iddia edilen şiddet olaylarının bu tür saiklerin bulunmadığı suçlarla eşit muameleye tabi tutulamayacağını vurgulamıştır. AİHM, ceza mahkemesinin başvuranın, kendisine karşı işlenen suçların antisemitik niteliğine ilişkin tekrarlanan şikâyetlerini hiçbir şekilde ele almadığını, temyiz mahkemesi kararının gerekçesinde başvuranın talebine uygun olarak, bu kez tehditlerin antisemitik niteliğinin kabul edilmesine rağmen savunma hakları güvence altına alınırken suçların antisemitik yönüne uygun ceza hukuku tedbiri alınmadığını ve suçlamaların yeniden sınıflandırılmadığını tespit etmiştir. Mahkeme, başvurana yönelik tehditler karşısında kendisine etkili ve yeterli ceza hukuku koruması sağlanmadığını, yetkili makamların Sözleşme'nin 8. ve 14. maddeleri kapsamındaki pozitif yükümlülüklerini ihlal ettiklerine karar vermiştir.

Leroy vd. /Fransa

Başvuru No: 32439/19, 37876/19

Karar Tarihi:18/04/2024

Md. 3 - İşkence ve Kötü Muamele Yasağı - İhlal

Başvuranlar, Bölgesel Müdahale ve Güvenlik Ekipleri'nin cezaevinin günlük yönetimine dahil olmasından ve kendilerini düzenli olarak üst aramasına tabi tutulmasından, tutukluluk koşullarından ve dış dünya ile iletişimden mahrum bırakılmalarından, kendilerine etkili bir önleyici hukuk yolu sunulmadığından şikâyetçi olmuşlardır. Mahkeme, üst aramasında mahpusların giyinik olduğunu ve düzenli olarak üst aramasına tabi tutulmanın insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele olarak kabul edilecek ağırlıkta olmadığını tespit etmiş ve üst aramaları

bakımından işkence ve kötü muamele yasağının ihlal edilmediğine karar vermiştir. Öte yandan AİHM, başvuranların yirmi gün boyunca sürekli olarak hücrede tutulmalarının, bahçeye, temiz havaya ve doğal ışığa erişimlerinin olmamasının; telefon görüşmeleri, aile ziyaretleri ya da avukatlarıyla görüşme imkanı da dahil olmak üzere dış dünyayla temastan tümüyle mahrum bırakılmalarının işkence ve kötü muamele yasağının ihlali olduğunu tespit etmiştir.

Sözen /Türkiye

Başvuru No: 73532/16

Karar Tarihi:09/04/2024

Md.6- Adil Yargılanma Hakkı -İhlal

Başvuru 23.07.2016 tarihinde yürürlüğe giren 6723 sayılı yasayla başvurucu da dahil olmak üzere Danıştay üyelerinin görev sürelerinin sona erdirilmesine, başvurunun hakimlik görevi sona erdirilmeksizin Danıştay üyeliğinin sona erdirilmesine ilişkindir. Başvurucu ilgili tedbirin yargısal denetiminin olmadığı iddiasıyla adil yargılanma hakkı ve etkili başvuru hakkının ihlal edildiğinden yakınmıştır. Mahkeme, yasama faaliyetiyle yargıçların görev süresine ilişkin bir davanın yargı denetimi dışında bırakılmasının demokratik bir toplumda hukukun üstünlüğü ve adil yargılanma hakkının temelinde yer alan davalarının etkili bir yargısal denetim için bir mahkeme önüne getirilebilmesi gerektiği ilkesiyle bağdaşmadığını vurgulamıştır. Mahkeme, başvuranın iddialarını yöneltebileceği bir yargısal denetim mekanizmasının bulunmaması nedeniyle, başvuranın adil yargılanma hakkı kapsamında mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğini tespit etmiştir.

Tamazount vd. /Fransa

Başvuru No: 17131/19, 19242/19

Karar Tarihi:04/04/2024

Md.6- Adil Yargılanma Hakkı - İhlal Değil

Md.3 - İşkence ve Kötü Muamele Yasağı - İhlal

Md.8 - Özel ve Aile Hayatına Saygı Hakkı - İhlal

P1/Md.1- Mülkiyet Hakkı

Başvuranlar, Cezayir Bağımsızlık Savaşı (1954-1962) sırasında Fransız ordusu saflarında savaşan Cezayirli "Harkiler" in çocuklarıdır. Başvuranlar, Cezayir bağımsızlığını kazandıktan sonra Fransa'nın Harkileri ve ailelerini Cezayir'de onlara karşı gerçekleştirilen katliam ve misillemelerden korumadığını, Fransa'ya götürülmelerini organize etmediğini iddia ederek bu ihmallerden kaynaklanan

zararlar için Fransa mahkemelerinden tazminat talebinde bulunmuşlardır. Danıştay, başvuruların iddialarının Fransa ile Cezayir arasındaki ilişkileri ilgilendirdiğini ve Fransa devletinin olası ihmal eylemleri hakkında karar verme yetkilerinin bulunmadığını tespit etmiştir. Başvuranlar AİHM önünde mahkemeye erişim haklarının ihlal edildiğini, ayrıca Fransa'nın Bias kentinde 1975'e kadar açık bulunan Harki kabul kampındaki yaşam koşulları nedeniyle işkence ve kötü muamele yasağı, özel ve aile hayatına saygı hakkı ile mülkiyet hakkı haklarının ihlal edildiğini iddia etmişlerdir. AİHM, Danıştay'ın Harkileri ve ailelerini Cezayir'de koruyamaması ve onları sistematik olarak Fransa'ya geri göndermemesi nedeniyle devletin ihmalden sorumlu olduğu iddialarıyla sınırlı olmak üzere yargı yetkisinin bulunmadığı saptamasını bir bireyin mahkemeye erişim hakkının sınırlandırılmasında Devletlere tanınan takdir yetkisi kapsamında değerlendirmiş ve ihlal bulmamıştır. AİHM, Fransa makamları tarafından işkence ve kötü muamele yasağı, özel ve aile hayatına saygı hakkı ile mülkiyet hakkı ihlallerinin tespit edilmesi sonucu başvurulara ödenen tazminat miktarının mağdur statüsünü ortadan kaldırmadığını tespit etmiş ve ilgili hakların ihlal edildiğine karar vermiştir.

Bu yayın, Etkiniz AB Programı kapsamında Avrupa Birliği finansal desteği ile üretilmiştir. Bu yayının içeriğinden yalnızca Evrensel Haklar İçin Hukukçular Derneği sorumludur ve hiçbir şekilde Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmamaktadır.